

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

M. Antonii Mvreti Ad Librvm Tertivm Natvralivm Senecæ Qvæstionvm,
Notæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

M. ANTONII MURETI^A
AD LIBRUM TERTIUM
NATURALIUM SENECAE
QUESTIONVM, NOTÆ.

AD PROOEMIUM. 1. DEVS
ALIA EXALTAT, ALIA SVBMITTIT.]
Hoc Aesopus quasi proprium Dei opus esse
respondit. Et notum est illud Hesiodi,

Ρέα μὲρ γὰρ βελίασι, ρέα δὲ βελιάοντα χαλεπήει,
Ρέα δ' ἀρίηλον μινύθει, καὶ ἀδῆλον ἀέξει
Ζῆος ὑψιφρεμέτης, ὅς ὁ πῆρτατα δ' αἵματα ναίει.

AD CAP. II. 2. AVT STANT OMNES
AQVAE, AVT FLVNT, AVT COLLIGVNTVR.]
Prima divisio aquarum. Τῶν ὑδάτων τὰ μὲρ τὰσι-
μα, τὰ δὲ ρυτὰ, τὰ δὲ συλλογιαία.

3. QVÆDAM HAVSTÆ FOECVNDITATEM
ADFERVNT.] Theophrastus libro IX. περὶ φυτῶν,
Ἐναχοῦ μὲρ γὰρ φασὶ τὸ ὕδωρ παιδόγονον εἶναι γυ-
ναῖξιν, ὡς αἴτιον καὶ ἐν Θεσπιαίς, Ἐναχοῦ δὲ ἀγρονό-
ος ἐν Πυρᾷ. Plinius libro XXI. Thespiarum fons
conceptus mulieribus representat. Item in Arca-
diâ flumen Elatum. Cultodit autem partum Li-
nus fons in eadem Arcadiâ, abortusque fieri non
patitur. E diverso in Pyrâ flumen quod Aphro-
disium vocant, sterilis facit. Solinus in capite de
Siciliâ: Ibi & fontes duo. Alterum si sterilis sum-
pserit, fecunda fiet: alterum si fecunda hauserit,
vertitur in sterilitatem.

AD CAP. V. 4. QVÏDAM IVDICANT.]
De causâ & origine fluviorum ac fontium videndus
Aristoteles cap. XIII. libri I. Meteorologicon.

AD CAP. X. 5. FIVNT OMNIA EX OM-
NIBVS.] Vide eundem Aristotelem capite quarto
libri II. περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς.

6. OMNIA IN OMNIBVS SVNT.] Vetus di-
ctum Anaxagoræ, πᾶν ἐν παντὶ μέμνεται.

AD CAP. XI. 7. IN CORICO MONTE.]
Plinius, In Coryco monte amnis erupit, post-
quam cœptus est coli.

8. HÆMVS.] Hac de re ita idem Plinius: Na-
scuntur fontes decilis plerumque filius, quos ar-
borum alimenta consumebant: sicut in Hæmo,
obsidente Gallos Cassandro, cum valli gratiâ fil-
ias cecidissent.

9. IDEM AIT CIRCA ARCADIAM.] Plinius:
Et coli moueriq; terram, callumque summæ cu-
tis solui, aquarum interest. Proditur certe in Cre-
tâ expugnato oppido, quod vocabatur Arcadia,
cessasse fontes, amneq; qui in eo situ multi erant.
Rursus condito, post sex annos emeruisse, uti que-
que cœpissent partes coli.

AD CAP. XIII. 10. AQVA, AIT THA-
LES.] Aquam principium rerum omnium esse

tradiiit Thales, ut auctor est Aristoteles libro primo
maiore ἧς μετὰ τὰ φυσικά. Eandem putabant
fuisse sententiam vetustissimorum poetarum, quos il-
li Theologos vocabant. Nam & eodem respexisse Ho-
merum illo versu,

Ὠκεανὸν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μετέα Τηθύον.
& cum Odysseas ἦ, Neptunum ab Ione ipso vocari
facit deorum antiquissimum & optimum.

AD CAP. XV. 11. SED HOC AMPLIVS
CENSEO.] Senatorium loquendi genus: cum qui
sententiam dicturus erat, probabat quidem que ab
aliis dicta erant, sed addebat aliquid etiam de suo.

AD CAP. XVI. 12. SED QVARE QVI-
DAM FONTES SENIS HORIS PLENI, SENIS QVÆ-
SICCI SVNT?] Huic simile quiddam de Dodoneo
fonte scriptum reliquit Plinius libro II. Meridie,
inquit, semper deficit: quâ de causâ anapaume-
non vocant. Mox increfescens ad medium noctis
exuberat: ab eo rursus sensim deficit. Paulo post
addit, fontes esse calidos contra Timanum amnem,
qui pariter cum aestu maris crescant, minuunturve.
Vide que de fonte Comensi scribit Plinius Cæcilianus
epistolâ ultimâ libri quarti: que eadem & Plinius
auunculus, sed breuius, tradiderat.

13. ET IN AQVIS TORPENTIBVS SITV.]
Male in aliis libris, facta.

14. SVBTERRANEI MYRES.] Ita veteres libri,
non, ut alij, vermes.

15. INDE, VT THEOPHRASTVS AFFIRMAT,
PISCES QVIBVS DAM LOCIS ERVNTVR.] Hunc
ipsum, ut opinor, Theophrasti locum citat Athenæus
principio libri octavi, Plinius etiam copiosius capite
LVII. libri noni.

AD CAP. XVII. 16. IN MARI VENE-
TVR.] Multò hæc scriptura melior, quàm illa vul-
gata, in man versetur.

17. VITREIS OLLIS INCLVSI OFFERVN-
TVR.] De his ipsis deliciis vide que scribit Plinius
libro nono.

AD CAP. XVIII. 18. IS PRO PVTRI-
DO.] Totus hic locus quanto melius in veteribus,
quàm in vulgatis libris legatur, cupio ex collatione
cognosci. Ita enim scriptum est in illis: Is pro putri-
do iam piscis est, qui hodie eductus, & cetera, &
paullò post: Ut gustare possint, nisi quem. Vox pi-
scem redundat. de nullo enim tantum loquitur.

AD CAP. XIX. 19. IN CARIA CIRCA
LORVMA VRBEM.] Ita iam pridem legendum
docuit

A docui capite septimo libri duodecimi Variarum lectionum: idq. ex libro veteri, Strabone, Mela, Plinio, Ptolemaeo. Mentio eius oppidi est apud Lium libro xxxvii.

AD CAP. XX. 20. HOC HABET MALI LYNCESTIVS AMNIS.] Ita legendum ex veteri libro & ex historia. Theopompus ἐν Λυχνύσῳ φησὶ ἀπὸ τοῦ Ἰδίου γένους ἐξέλευσαν, τοὺς δὲ ἀνορτάς μὲν εἶναι αὐτοῦ. Athenaeus libro xi. Meminit & Vitruvius, & Plinius, & Oribasius.

AD CAP. XXI. 21. IN QVOSDAM SPE-
CVS.] Noti sunt Virgiliani versus de Averno. Spelunca alta fuit, vastoque immanis hiatus, Scrupa, tuta lacu nigro, nemorumq. tenebris: Quam super haud vllæ poterant impunè volantes

B Tendere iter pennis. talis sese halitus atris
Faucibus effundens supera ad cœuxa ferebat.

AD CAP. XXIII. 22. DRACONES ET MILIARIA.] Vtraque vasa sunt ad aquam calefaciendam. Dracones à figurâ dicti. Miliariorum & apud iuris auctores, & apud alios mentio.

AD CAP. XXV. 23. CIRCA NONAGRIN.] Vitruvius: Itē est in Arcadiâ Nonacris nominata terre regio, quæ habet in montibus è saxo stillantes frigidissimos humores. Hæc autem aqua εὐγὼς ἢ ὀψὸν nominatur, quam neque argenteum, neque æneum, neque ferreum vas potest sustinere: sed defluit & dissipatur. Conseruare autem eam & continere nihil aliud potest, nisi mulina vngula, quæ etiam memoratur ab Antipatro in pro-uinciam, ubi erat Alexander, per Iollam filium perlata esse, & ab eo eâ aquâ regem necatum. Huius aquæ Herodotus, Curtius, Plinius, Plutarchus, alij eandem esse vim tradiderunt.

24. EST AVTEM NOXIA AQVA IN THES-
SALIA.] Meminit huius & Vitruvius libro octauo, & Plinius capite secundo libri xxxi.

25. ALIA ENIM SVNT, QVÆ POTA.] Vitruvius: Sunt Bœotia flumina Cephissus & Melas, Lucania Crathis, Troia Xanthus, inque agris Clazomeniorum & Erythreorum & Laodicensium fontes ac flumina. cum pecora suis temporibus anni parantur ad conceptionem partus, per

id tempus adiguntur eò quotidie potum: ex eo-que quamuis sint alba, procreant aliis locis leucophaea, aliis pulla, aliis coracino colore. Ouidius:

Crathis & hinc Sybaris veltis conterminus oris,

Electro similes faciunt, auroq. capillos.

Νουπόδωρος καὶ Οὐδύππος; Οὐαί, τὸ Κράδιος τὸ ἰδὸν ἔαυθις. Scholiastes Theocriti in eidyllium quintum. Vide & Plinium libri ii. cap. ciii. & capite secundo libri xxxi. ex quo intelliges, rectè à me scriptum paullo infra hæc verba, ad Ceronem, ubi alij legebant, ad Penenion. De Xantho idem ab Aristotele traditur libro iii. de historia animalium, nisi quòd pro Xantho Scamandrum vocat.

26. INSVLE IN LYDIA NATANT.] Vide Plinium cap. xcv. libri i. Talem insulam parvam quidem, sed quæ tamen arbores habeat, & in qua & pecudes & armenta pascuntur, in viâ Tiburtinâ sepe magnâ cum voluptate spectant.

AD CAP. XXVI. 27. VT NILVS, CVIVS ALIAS RATIO REDDETVR.] Libro proximè sequenti.

28. SIC VBI TERRENO LYCVS.] De Lyco, Erasino, Tigride, idem & apud Plinium legitur.

29. TANDEM LONGE REMOTO LOCO.] Locus hic sedè mutilatus ab aliis, ita in veteri libro meo legitur: Tandem longè remoto loco, non tamen dubius an idem sit, emergit. Quidam fontes certo tempore purgamenta eieciant. Ego autem, qui iam pridem ita restituissem, monueram decem ab hinc annos, ita restituendum esse, capite septimo libri duodecimi Variarum lectionum. Sed negligentia eius, cuius operâ in eis libris, grauius tunc egrotus, utebar, factum est, vt ea omnia omisa sint, quæ ex veteri libro addenda erant.

30. VT ARETHVSA.] Plinius libri secundi cap. ciii.

31. CIRCA MESSANAM ET MYLAS.] Plinius libri secundi cap. xcvi.

AD CAP. XXVII. 32. POETARVM IN-
GENIOSISSIMVS.] Notanda eximia, eademq. veris-
simataus Ouidij, quem hodie nonnulli ineptè fastidio-
si contemnere audent. Notandum etiam, quanto iudi-
cio Seneca in eo reprehendat ea, in quibus luxuriant
ingenio nimis indulsit. Hæc nos in scribendo cautio-
res & consideratiores facere debent.